

– Berezkina, T. E., Petrov, A. A. (2016). *Organizacionno-upravlencheskaya deyatel'nost' yurista. Uchebnik i praktikum dlya bakalavriata i magistratury.* [Organizationally-administrative activity of lawyer. Textbook and practical work]. Moscow.

– Zeer, E. F. (2005). *Psihologiya professij. Uchebnoe posobie dlya studentov vuzov.* [Psychology of professions: train aid for the students of institutions of higher learning]. Moscow.

– Markova, A. K. (1996). *Psihologiya professionalizma.* [Psychology of professionalism]. Moscow.

– Noskova, O. G. (2004). *Psihologiya truda.* [Psychology of labour]. Moscow.

– Spivak, V. A. (2000). *Organizacionnoe povedenie i upravlenie personalom. Uchebnoe posobie dlya vuzov.* [Organizational behavior and management by a personnel. Train aid for institutions of higher learning]. Saint Petersburg.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БАГРІЙ Ганна Вікторівна – заступник директора з навчально-виховної роботи ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки» Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет».

Наукові інтереси: формування професійної компетентності фахівців в сфері енергозбереження та енергоефективних технологій.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BAGRY Anna Victorivna – a Deputy of Director is the Dnepr Professional College of Engineering and Pedagogics of the State Higher Educational Institution «Ukrainian State University of chemical-technology».

Circle of scientific interests: formation of professional competence of experts in the sphere of energy saving and energy efficient technologies.

Стаття надійшла до редакції 11.11.2020 р.

УДК 37. 062

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-190-177-182

ВОРОНЕЦЬКА Валентина Володимирівна –

здобувач наукового ступеня кандидата педагогічних наук

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9233-0968>

e-mail: voronetskayaz@gmail.com

КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНOSTІ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ ГУМАНІТАРНОЇ ГІМНАЗІЇ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Можливості вибору видів творчої діяльності залежать від сформованості ціннісних орієнтацій, знань, умінь учня. Учителі-предметники, класний керівник мають бути поінформовані про рівні їхнього розвитку, що стане запорукою успішності процесу розвитку творчого потенціалу підлітків, старшокласників. Визначення критеріїв, показників сформованості творчого потенціалу в дітей, вимірювання рівня їхнього розвитку дозволяють отримати більш повне уявлення про кількісні та якісні складові творчого потенціалу учнів. В основі дослідницької роботи з виокремлення критеріїв і показників творчого потенціалу учнів лежить розуміння сутності творчих дій, що пов'язані з прагненням дітей підліткового віку і старшокласників мислити оригінально, нестандартно, самостійно шукати і приймати рішення, проявляти пізнавальний інтерес, відкривати і створювати щось нове.

Необхідність дати порівняльну оцінку як характеристикам педагогічного процесу та його

учасникам, а також результатам дослідження робить педагогічну діагностику на сучасному етапі складною і неоднозначною. Це передбачає фаховий підхід до дослідження, аналізу, оцінювання, порівняння результатів освітнього процесу, що потребує особливого виду компетентності для виконання цієї діяльності, дозволяє визначити і зафіксувати наявність або відсутність певних властивостей, ознак або сторін об'єкту дослідження, зважаючи на кількісні і якісні критерії та показники.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Критерії творчого потенціалу, творчого мислення, обдарованості, оцінки продуктів творчості розглядаються відомими дослідниками у цій галузі, такими як Г. Альтшуллер, Е. де Боно, М. Вертгеймер, Дж. Гілфорд, Н. Лейтес, О. Лук, В. Моляко, Д. Перкінс, Я. Пономарьов, Дж. Рензулі, Б. Теплов.

Розглядаючи структуру творчого потенціалу гімназиста як єдність компонентів, оцінюємо їх сформованість за такими критеріями:

мотиваційно-ціннісний, що відображає наявність мотивів до творчої активності, спрямованість особистості на самореалізацію, постійний саморозвиток, самовдосконалення з метою вийти на новий якісний рівень;

когнітивний, що підтверджує наявність глибоких, систематизованих знань про суть творчості, які забезпечують компетентність у реалізації творчого потенціалу та оптимальність процесу його розвитку;

особистісно-рефлексивний, що містить особистісно важливі якості для процесу творчої самореалізації;

діяльнісно-результативний пов'язаний з формуванням умінь генерувати нові ідеї та реалізовувати їх на практиці, створюючи кінцевий креативний продукт.

Мета статті – висвітлити зміст мотиваційно-ціннісного, когнітивного, особистісно-рефлексивного, діялісно-результативного критеріїв сформованості творчого потенціалу учнів гуманітарної гімназії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміст *мотиваційно-ціннісного критерію сформованості творчого потенціалу учнів гімназії*, що характеризує мотивацію до розвитку творчих здібностей, креативні прагнення особистості, її спрямованість на основні цінності творчої діяльності, розкривається через такі показники:

1. *Спрямованість на творчу самореалізацію* є важливим мотиваційним конструктом, що відображає тенденцію особистості до самоактуалізації. Творчий потенціал спонукає особистість використовувати свої здібності і талант для досягнення успіху в різних сферах життя. Такий спосіб самореалізації передбачає гармонійний розвиток особистості завдяки застосуванню адекватних зусиль, спрямованих на розкриття генетичних, індивідуальних й особистісних потенціалів.

2. *Сформованість внутрішньої мотивації творчої діяльності.* Поняття мотивації в спеціальній літературі трактується як сукупність спонукальних факторів, що визначають активність особистості. Для реалізації творчого потенціалу важливою є внутрішня (процесуальна) мотивація, коли мотиви, потреби, стимули, не пов'язані з впливом середовища та фізіологічними потребами, визначають творчий напрям поведінки людини. Внутрішньо мотивована поведінка здійснюється заради себе самої: для творчої особистості сам процес і зміст діяльності викликають інтерес. Тоді як зовнішній мотив актуалізується, коли головною причиною діяльності є отримання того, що перебуває поза нею (грошей, слави,

влади тощо). Процесуально мотивовані форми творчої активності створюють враження відсутності мети, спрямованості на процес, а не на результат діяльності.

3. *Сформованість пізнавальної потреби, допитливості як прагнення до нового та незвичайного.* Яскрава пізнавальна активність учня, що є основою його пізнавальної мотивації та могутнім розвивальним механізмом творчості, на думку В. Киричук, є важливою ознакою дитячої творчості [4, с. 35]. Про домінування пізнавальної мотивації свідчать дослідницька, пошукова активність дітей, значно нижчі пороги сприймання нового, тобто більш висока чутливість, сенситивність до нових стимулів, нової ситуації, здатність відкривати нове у звичайному. Особливості пізнавальної мотивації дитини проявляються також у високій вибірковості щодо нового предмету дослідження, у понаднормативній активності та інтелектуальній ініціативі, що породжує творчі образи.

Показниками сформованості мотиваційно-ціннісного критерію творчого потенціалу учнів гуманітарної гімназії також виступають *прагнення до успіху при вирішенні творчих дослідницьких завдань, потреба в самодетермінації, переконаність у громадській значущості творчої діяльності, активна життєва позиція.*

Зміст *когнітивного критерію сформованості творчого потенціалу учнів гімназії* відображає складну систему характеристик, що містить знання основ творчого процесу, закономірностей творчості, вміння збору і накопичення інформації, швидкість і точність виконання розумових операцій, необхідних для успішної творчої діяльності. *Показники когнітивного критерію сформованості творчого потенціалу:*

1. *Гнучкість, оригінальність, нестандартність мислення.*

Гнучкість мислення в психології трактується як здатність переходити досить швидко з однієї категорії в іншу, від однієї ідеї до іншої, від одного способу вирішення до іншого (О. Лук, Дж. Гілфорд, Е. Торренс та ін.). Люди з гнучким розумом зазвичай пропонують відразу кілька варіантів рішень, комбінуючи і варіюючи окремі елементи проблемної ситуації. Відсутність такої здатності говорить про інертність, ригідність мислення. Оригінальність мислення – це здатність виробляти нестандартні, дотепні ідеї і рішення, що відрізняються від загально визнаних поглядів, традиційних підходів до розв'язання проблем. Дехто з психологів (Дж. Гілфорд, Е. Торренс) пропонує спірні критерії оригінальності дитячих відповідей, наприклад, «відповідь рідко зустрічається».

Вчені також визначають таку особливість креативності, як швидкість мислення. В. Моляко називає її «легкістю генерування ідей». Вона може бути представлена багатством і різноманітністю ідей, асоціацій, що виникають з приводу найнезначніших стимулів. І необов'язково, щоб кожна ідея була правильною: чим більше ідей народилося в голові людини, тим більша ймовірність, що серед них будуть кращі, які приходять у голову далеко не відразу [6, с. 13].

2. *Критичність мислення, здатність до оцінних суджень.*

Критичне мислення науковці визначають як мислення, що спрямоване на саме мислення з метою його поліпшення [2].

Мета критичного мислення полягає в оцінці результатів власних розумових процесів: наскільки правильним є ухвалене рішення або наскільки вдалим є виконання поставленого завдання. Крім цього, критичне мислення також передбачає оцінку самого розумового процесу – ходу міркувань, що веде до саме таких висновків або тих чинників, які враховуються при ухваленні рішення. Д. Халперн, зауважуючи значення критичного мислення у продуктивному вирішенні проблемних завдань, пропонує таке робоче визначення: «Критичне мислення – це використання когнітивної техніки або стратегій, що збільшують вірогідність бажаного кінцевого результату» [8, с. 276].

Науковці Е. Ходос і А. Бутенко один з аспектів критичного мислення бачать у тому, щоб відстежувати логічну правильність думок, переконливість аргументації й доказів. Для них критичне мислення – це комплекс когнітивних, метакогнітивних умінь та установок [9].

3. *Здатність до неординарних асоціацій.* Оригінальність мислення – один з основних показників творчого потенціалу особистості. Це здатність висувати нові, несподівані ідеї, що відрізняються від широко відомих, загальноприйнятих, банальних. Інший показник креативності мислення позначається терміном «розробленість». Особистісні творчі підходи можуть бути умовно поділені на дві великі групи: одні діти краще продукують оригінальні ідеї, інші – детально, творчо розробляють вже існуючі. Ці варіанти творчої діяльності фахівцями не ранжуються, вважається, що це просто різні способи реалізації творчої особистості [6].

Показниками когнітивного критерію сформованості творчого потенціалу учнів гуманітарної гімназії також виступають: *інтелектуально-логічні вміння* (аналізувати, узагальнювати, виокремлювати головне, порівнювати, логічно зв'язно описувати явища, давати визначення, аргументувати,

класифікувати і систематизувати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки), *інтелектуально-евристичні вміння* (генерувати ідеї, встановлювати асоціативні зв'язки, бачити суперечності, відчувати і визначати проблеми, долати інертність мислення, висувати гіпотези, переносити знання і вміння в нові ситуації), *комунікативно-творчі здібності, якості дивергентного (креативного) мислення, самостійність мислення, сприйнятливості як чутливості до незвичайних деталей, суперечностей і невизначеності.*

Особистісно-рефлексивний критерій сформованості творчого потенціалу учнів гімназії об'єднує в своєму змісті взаємопов'язані креативні якості та здібності, вольові якості, позитивну самооцінку, що забезпечують ефективну самореалізацію. Його показниками виступають:

1. *Толерантність до незрозумілого.* Для організації творчого процесу необхідний великий обсяг знань, разом з тим, знання можуть обмежувати кругозір, заважати повному подивитися на проблему. У зв'язку з цим важливе значення має толерантність до невизначеності, яка є важливим критерієм особистісної зрілості індивіда [1]. Толерантність до незрозумілого передбачає готовність до розумного ризику, здатність переборювати перепони, внутрішню мотивацію до протистояння стереотипній думці більшості і зовнішньому впливу. Творча людина самостійно ставить проблеми і автономно їх розв'язує. Для творчості важливі такі ознаки толерантності до незрозумілого: синтетична здібність – нове бачення проблеми, подолання меж звичної свідомості; аналітична здібність – виявлення ідей, гідних подальшої розробки; практичні здібності – вміння позитивно сприймати і бачити цінність ідей, що до певного часу не виявляють своєї результативності [5].

2. *Позитивна самооцінка, впевненість у собі, переконаність у можливості досягнення успіху в творчій діяльності.*

Самооцінка є центральним утворенням у процесі самовдосконалення особистості. Основна її функція у творчій діяльності полягає в тому, що вона є необхідною умовою саморегуляції поведінки. Вища форма саморегуляції – творче ставлення до власної особистості, намагання змінити, покращити себе. Формування самооцінки пов'язане з особливостями взаємин учня з навколишнім світом. Зі зростанням інтелектуального розвитку дитина із оцінок оточуючих постійно виокремлює критерії і способи оцінювання інших і переносить їх на себе, що складає основний механізм

розвитку самооцінки у підлітковоому віці. Пошук «власного Я», своїх внутрішніх цінностей сприяє співставленню себе з іншими. І лише досягнення цілісної і стійкої «Я-концепції», розуміння і прийняття «Я» в усіх його аспектах дозволяє старшокласникам спиратися на свою ідентичність і бути менш залежними від зовнішніх факторів і оцінок, що має особливе значення для творчої діяльності. Становлення позитивної самооцінки в юнацькому віці пов'язане з появою таких якостей, як компетентність, почуття власної гідності, впевненість у собі. Велику роль у досягненні творчих успіхів відіграє усвідомлення дитиною своєї самоцінності, під якою розуміємо почуття власної значущості, тобто те, що дає дитині відчуття радості від самої себе, добрий настрій, упевненість у собі (психічний стан, за якого сумніви щодо своїх можливостей, у своїх діях зведені до мінімуму або й зовсім відсутні), породжує бажання бути потрібним та корисним іншим людям. Оскільки людина є істотою соціальною, на становлення позитивної самооцінки, переконаності в можливості досягнення успіху в творчій діяльності, безперечно, впливає статус дитини у шкільному колективі як життєво важливого для неї середовища.

3. Комунікабельність. Під комунікабельністю розуміють здатність відчувати задоволення від процесу спілкування з іншими людьми. Некомунікабельні або малокомунікабельні люди швидко втомлюються, відчуваючи психологічні перевантаження, оскільки цей вид активності не властивий їхній природі. Водночас творча діяльність у наш час передбачає широке коло спілкування, множину джерел вербальної взаємодії, що є важливою умовою ефективного реалізації творчих завдань. Тому комунікабельність, що ґрунтується на прихильності до людей, доброзичливості, товариськості, спостережливості, емпатії, почутті такту і водночас здатності до вольового впливу і логічного переконання, емоційній стійкості як здатності володіти собою, сприяє успішній реалізації творчих задумів [3, с. 134]. Варто зауважити, що комунікабельність є не тільки умовою, але й способом реалізації та стимуляції творчого потенціалу учнів, оскільки передбачає вміння співпрацювати, акумулювати творчий досвід інших, організувати колективну творчу роботу під час створення та презентації творчих проєктів.

Показниками особистісно-рефлексивного

критерію також виступають: *міжособистісна толерантність, цілеспрямованість, наполегливість у реалізації творчих задумів, працелюбність, емоційна стабільність і розвинений самоконтроль, організованість, оптимізм, життєва цілеспрямованість.*

Діяльнісно-результативний критерій сформованості творчого потенціалу учнів гімназії відображає інтегративну систему вмінь.

Показники сформованості діяльнісно-результативного критерію творчого потенціалу:

1. *Здатність генерувати нові ідеї та реалізовувати їх на практиці.* Однією з останніх за часом виникнення концепцій креативності є так звана теорія інвестування, запропонована Р. Стенбергом, яка визнається як одна з найважливіших спроб системного опису творчості. Використовується метафора купівлі і продажу акцій ринку цінних паперів. Креативною вважається така людина, яка прагне і здатна купувати ідеї за низькою ціною і продавати за високою. Творча особа концентрується на такій ідеї, яку інші не бачать або недооцінюють, потім розвиває її і перетворює у важливе творче досягнення аж до моменту визнання іншими важливості цієї ідеї. «Інвестування» є метафорою вибору тематики (об'єкту) творчої діяльності. Творець може піти на ризик і зайнятися непопулярною і мало вивченою тематикою. Йому не потрібно витратити багато часу, засобів і енергії для набуття знань і вмінь, що стосуються цієї теми («купує дешево»), однак ризикує, що його праця може нікого не зацікавити. Якщо ж йому все-таки вдається здійснити значний поступ у певній сфері діяльності, у цьому випадку можна свої знання і вміння «дорого продати». Саме від нього залежить, чи захоче бути оригінальним і творчим, чи буде наслідувати інших. Відтак творчість є питанням вибору і прийняття відповідного рішення. Р. Стернберг [7, с. 193] дав визначення творчості в атрибутивний спосіб, а саме: витвір є творчим, якщо є: а) новим; б) визнаним як цінний. Новизна означає, що витвір є незвичним, небуденним, відрізняється від інших, що створюються більшістю. Новий продукт є оригінальним, таким, що дивує і вражає. Новизна може бути більшою чи меншою, а витвір повинен виконувати певні функції, а саме: бути корисним. Автор оптимістично проголошує, що креативність не є атрибутом тільки видатних творців, а властива майже всім людям. Творчість можна розвивати. Умовою появи творчості є взаємодія багатьох (індивідуальних і середовищних) чинників,

що сприяють креативності.

2. *Вміння самостійного перенесення раніше засвоєних знань, умінь, способів діяльності в нову ситуацію.*

Необхідною умовою для цього є послідовність застосування системи вправ і завдань, спрямованих на забезпечення функцій повторення на різних етапах засвоєння знань. Дотримання цієї умови передбачає: цілеспрямоване й систематичне включення учнів у практичну діяльність, націлену на міцне і якісне засвоєння навчального матеріалу, розвиток розумових та інтелектуальних умінь і навичок; забезпечення міцності й оперативності системи знань і способів дій за допомогою пізнавальних завдань міжпредметного характеру; розвиток творчих можливостей учнів на матеріалі засвоєних знань і умінь (уміння самостійно переносити засвоєні знання у нову ситуацію, знаходити альтернативні способи розв'язання проблемної ситуації тощо); поступове зростання питомої ваги та складності пізнавальних, проблемних і творчих завдань у процесі навчання сприяє розвитку креативності [6].

3. *Вміння конструктивно взаємодіяти в процесі колективної творчої діяльності.* На думку науковців, спільна діяльність, що здійснюється учнями в процесі взаємодії один з одним у малих групах, у колективних формах взаємодії, відіграє вирішальну роль у досягненні таких цілей, як: розвиток розумової діяльності у процесі спільного пошуку і вирішення навчальних практичних і творчих завдань; створення додаткової мотивації до навчання, що виникає в процесі співпраці, за рахунок емоційного впливу членів малої групи; розвиток уміння налагодження міжособистісних стосунків, готовності до співпраці та розуміння проблем інших людей; оволодіння здібностями організації спільної діяльності; розвиток самосвідомості учнів, їх умінь самовизначення й самореалізації в ситуаціях взаємодії; формування активної позиції школярів, становлення їх суб'єктного ставлення до різних подій і вчинків; набуття вміння оцінки власної особистості через ставлення членів малої групи; формування вміння вирішувати конфліктні ситуації; створення психологічно комфортних умов в освітньому процесі, що забезпечують можливість генерування творчих ідей, зняття напруження між учасниками педагогічної взаємодії; розвиток усного мовлення шляхом значної інтенсифікації внутрішньо групової комунікації.

Показниками діяльнісно-результативного критерію сформованості творчого потенціалу учнів гуманітарної гімназії також виступають: *вміння пошуку додаткової інформації з різних джерел, вміння саморегуляції, вміння бачити альтернативу та знаходити різні способи вирішення творчих завдань, комунікативні вміння, організаторські вміння (самостійно планувати, організовувати, контролювати власні дії, нести відповідальність за їх результати), вміння цілеспрямованого систематичного спостереження, вміння аналізувати, висувати й обґрунтовувати оптимальний варіант рішення, вміння імпровізувати, здатність швидко змінювати прийоми дій відповідно до нових умов діяльності, вміння створювати та презентувати власний продукт інтелектуальної діяльності (авторські проекти, твори, моделі, експонати).*

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Проаналізовані критерії та відповідні їм показники у взаємозв'язках і взаємодоповненні дозволяють об'єктивно оцінювати рівень творчого потенціалу учнів, відображають його відповідність практичній самореалізації. Визначені критерії та показники призначені для отримання повної і об'єктивної інформації про особливості творчого потенціалу учнів гімназії, виявлення його суттєвих ознак.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Галузяк В. М. Критерії особистісної зрілості майбутніх фахівців соціомічних професій / В. М. Галузяк // *Розвиток особистості майбутнього психолога в умовах трансформації суспільства: монографія* / В. І. Шахов, О. М. Паламарчук [та ін.] Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. С. 86–106.
2. Зязюн І. Філософія «Школи свободи»: розвиток та саморозвиток творчих засад особистості / І. Зязюн // *Рідна школа*. 2007. №5. С. 25–29.
3. Кириленко Т. Психологія: емоційна сфера особистості: навчальний посібник / Т. Кириленко. Київ: Либідь, 2007. 256 с.
4. Киричук В. Вплив активності особистості на розвиток обдарованості / В. Киричук, О. Прашко. *Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика* 2014. Вип. 2. С. 31–38.
5. Луценко В. В. Критерії та рівні сформованості творчої активності майбутніх учителів музики / В.В. Луценко. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2006. С. 3 URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1334/1/98.pdf>
6. Моляко В. О. Проблема обдарованості: нові етапи психологічних досліджень та їх практична реалізація / В.О. Моляко // *Актуальні проблеми психології*: Т. 6. Обдарована

особистість : пошук, розвиток, допомога: зб. наук. праць / За заг. ред. С. Д. Максименка. Київ: BONA MENTE, 2002. Вип. 3 (1 частина). С. 11–15.

7. Стернберг Р. Учитесь думать творчески / Р. Стернберг // Основные современные концепции творчества и одаренности: сб. ст. / Под ред. Д. Б. Богоявленской. Москва: Молодая гвардия, 1997. С. 186–213.

8. Халперн Д. Психология критического мышления / Д. Халперн. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 512 с.

REFERENCES

1. Haluziak, V.M. (2016). *Kryteriyi osobystosti zrilosti maybutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesiy. Rozvytok osobystosti maybutn'oho psykholoha v usloviyakh transformatsiyi suspil'stva.* [Criteria of personal maturity of future specialists of socionomic professions]. Vinnytsia.

2. Ziazyun, I. (2007). *Filosofiya «Shkoly svobody»: rozvytok ta samorozvytok tvorchykh zasad osobystosti.* [Philosophy of the «School of Freedom»: development and self-development of creative principles of personality].

3. Kyrylenko, T. (2007). *Psykholohiya: emotsiyna sfera osobystosti.* [Psychology: the emotional sphere of personality]. Kyiv.

4. Kyrychuk, V. (2014). *Vplyv aktyvnosti osobystosti na rozvytok obdarovanosti. Navchannia i vykhovannia obdarovanoi dytyny: teoriya ta praktyka.* [Influence of personality activity on the development of talent. Education and upbringing of a gifted child: theory and practice].

5. Lutsenko, V.V. (2006). *Kryteriyi ta rivni sformovanosti tvorchoyi aktyvnosti maybutnikh uchyteliv muzyky.* [Criteria and levels of formation of

creative activity of future music teachers]. Zhytomyr.

6. Molyako, V.O. (2002). *Problema obdarovanosti: novi etapy psykholohichnykh doslidzhen' ta yikh praktychna realizatsiya. Aktual'ni problemy psykholohiyi: T. 6. Obdarovana osobystist': poshuk, rozvytok, dopomoha.* [The problem of giftedness: new stages of psychological research and their practical implementation. Actual problems of psychology: Vol. 6. Gifted personality: search, development, help]. Kyiv.

7. Sternberg, R. (1997). *Uchites 'dumat' tvorcheski. Osnovnyye sovremennyye kontseptsii tvorchestva i odarennosti.* [Learn to think creatively. Basic modern concepts of creativity and giftedness]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВОРОНЕЦЬКА

Валентина

Володимирівна – здобувач наукового ступеня кандидата педагогічних наук Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: методика виховання у середній та старшій школі, формування творчої особистості.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VORONETSKA Valentyna Volodymyrivna – Doctoral Student PhD in Education Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi Vinnytsia, Ukraine.

Circle of scientific interests: methods of education in secondary and high school, the formation of a creative personality.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2020 р.

УДК 378.016:004]:614.253.4

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-190-182-187

ГАБОРЕЦЬ Ольга Андріївна –

асистент кафедри медичної фізики та інформаційних технологій №2
Донецького національного медичного університету

ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-7791-6795>

e-mail: olga-gaborets@ukr.net

**ЗМІСТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У щоденну практичну діяльність лікаря входять сучасні інформаційні технології (ІТ), для ефективного використання яких необхідні нові знання і навички. За таких умов професійна компетентність студента-медика стає основним чинником, що зумовлює зміст вищої медичної освіти. Для реалізації сучасних завдань цієї освіти необхідне зміщення акцентів від зайвого заучування

великої кількості інформації та використання технологій до прискорення обробки інформації, зібраної про пацієнта, навчання когнітивних методик пошуку, систематизації, аналізу, зіставлення, узагальнення та синтезу нових знань.

Динамічний розвиток сучасної галузі охорони здоров'я та інформаційних технологій посідають особливе місце в системі фахової підготовки майбутніх лікарів. Нині стає очевидним те, що суттєве